

NR 5
2016
ROCZNIK V

THE JOURNAL OF THE DEPARTMENT OF SOCIAL SECURITY

SOCIAL SECURITY. THEORY, LAW, PRACTICE

ZABEZPIECZENIE SPOŁECZNE
TEORIA, PRAWO, PRAKTYKA

UNIWERSYTET WARSZAWSKI

ZABEZPIECZENIE SPOŁECZNE
Teoria, Prawo, Praktyka

Rada Programowa

József Hajdú, prof., Uniwersytet Szeged, Węgry
Inetta Jedrasik-Jankowska, prof., Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski, Polska
Yves Jorens, prof., Uniwersytet w Gandawie, Belgia
Nicole Kerschen, prof. Uniwersytet w Paryżu, Francja
Miroslaw Książopolski, prof., Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski, Polska
Simon Roberts, prof., Uniwersytet w Nottingham, Wielka Brytania
Beata Samoraj-Charitonow, dr, Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski, Polska
Krassimira Sredkova, prof., Uniwersytet w Sofii, Bułgaria
Tadeusz Szumlisz, prof., Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Polska
Andrzej M. Świątkowski, prof., Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska
Jerzy Wrątny, prof., Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie, Polska

Recenzenci współpracujący

Bożenna Balcerzak-Paradowska, prof., Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie, Polska
Zofia Czepulis-Rutkowska, dr, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie, Polska
József Hajdú, prof., Uniwersytet Szeged, Węgry
Inetta Jedrasik-Jankowska, prof., Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski, Polska
Yves Jorens, prof., Uniwersytet w Gandawie, Belgia
Nicole Kerschen, prof. Uniwersytet w Paryżu, Francja
Miroslaw Książopolski, prof., Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski, Polska
Grażyna Magnuszewska-Otulak, dr, Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski, Polska
Simon Roberts, prof., Uniwersytet w Nottingham, Wielka Brytania
Beata Samoraj-Charitonow, dr, Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski, Polska
Krassimira Sredkova, prof., Uniwersytet w Sofii, Bułgaria
Andrzej M. Świątkowski, prof., Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska
Tadeusz Szumlisz, prof., Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Polska
Jerzy Wrątny, prof., Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie, Polska
Cezary Żołędowski, prof., Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski, Polska
Maciej Żukowski, prof., Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Polska

Kolegium redakcyjne

Redaktor naczelna: *prof. dr hab. Gertruda Uścińska*
 Redaktor: *mgr Beata Kaczyńska*
 Redaktor statystyczny: *dr Zofia Szweda-Lewandowska*

Redaktor tematyczny

Redaktor zeszytu: *prof. dr hab. Gertruda Uścińska*
 Sekretarz zeszytu: *mgr Antoni Kolek*

Adres redakcji**Zabezpieczenie Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka.**

Instytut Polityki Społecznej UW, 00-927 Warszawa, ul. Nowy Świat 67
 tel./fax +48 22 826-66-52; +48 22 552-02-86
 e-mail: zeszzytnaukowezs@gmail.com <http://www.ips.uw.edu.pl/o-ips/zss/strona-5.html>

Numer sfinansowany przez Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego.

Wersja papierowa jest pierwotną wersją czasopisma. Wszystkie teksty są recenzowane.

Artykuły zamieszczone w czasopiśmie wyrażają opinie własne autorów.

© by Instytut Polityki Społecznej Uniwersytet Warszawski

ISSN 2299-2332

Projekt okładki: Krzysztof Janek

Skład i łamanie: Ewa Ryczywska

Druk i oprawa:
 Dom Wydawniczy ELIPSA
 ul. Inflancka 15/198, 00-189 Warszawa
 tel./fax 22 635 03 01, 22 635 17 85
 e-mail: elipsa@elipsa.pl, www.elipsa.pl

Spis treści

Gertruda Uścińska Od redaktor naczelnej pisma „Zabezpieczenie Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka”	5
Gertruda Uścińska Foreword by the General Editor of the Journal „Social Security. Theory. Law. Practice”	7
STUDIA I PROBLEMY	
Andrzej M. Świątkowski Praca jako ryzyko ubezpieczeniowe	9
Aleksy Borówka Skuteczność polityki społecznej – wybrany aspekt wyzwań demograficznych Polski	18
Mateusz Bartosiewicz Program „Rodzina 500 Plus” jako reakcja władz politycznych na kryzys demograficzny w Polsce	33
Olga Rudnicka Przegląd rozwiązań wobec rodziny w Uniwersytecie Warszawskim	42
PRACE BADAWCZE I INFORMACYJNE	
Gertruda Uścińska Wzmocnienie praw obywateli UE oraz pracowników migrujących – między teorią a praktyką	51
Ada Monika Chudzik Nowe przepisy o zasiłkach – zmiany w prawie ubezpieczeń społecznych od stycznia 2016 r.	59
Piotr Dobrowolski Przekazanie zwłok uczelni medycznej na cele naukowe a problematyka pogrzebu i zasiłku pogrzebowego	67
Małgorzata Szydło-Kalinka Renta rodzinna jako świadczenie skierowane do rodziny	78
Beata Samoraj-Charitonow Czasowe migracje zagraniczne a rozpad więzi rodzinnych	88
ORZECZNICTWO	
Gertruda Uścińska Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawach swobodnego przemieszczania się obywateli UE ...	93
Patryk Kałowski Kwota wolna od podatku – wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 21/14	101
ARTYKUŁY RECENZYJNE / RECENZJE / NOTY RECENZYJNE	
Patryk Kałowski Bogusław Jagusiak, Bezpieczeństwo socjalne współczesnego państwa	117
KRONIKA WYDARZEŃ	
Stefan Kałucki Kierunek rozwoju polityki rodzinnej w Polsce. Debata z cyklu „Dyskusje nad zabezpieczeniem społecznym”	121
Kamil Matuszczyk Międzynarodowe seminarium naukowe pt. „Instytucje zabezpieczenia społecznego osób starszych”	125
NOWOŚCI WYDAWNICZE	
Hanna Suchenek Przegląd krajowych i zagranicznych nowości wydawniczych	131

Table of Contents

Gertruda Uścińska Foreword by the General Editor of the Journal “Social Security. Theory. Law. Practice”	7
STUDIES AND PROBLEMS	
Andrzej M. Świątkowski Labour as an insurance risk	9
Aleksy Borówka Efficiency of social policy – selected aspect of demographic challenges in Poland	18
Mateusz Bartosiewicz “Rodzina 500 Plus” program as the reaction of political government to demographic crisis in Poland	33
Olga Rudnicka Review of the solutions to family at the University of Warsaw	42
RESEARCH AND INFORMATION	
Gertruda Uścińska Strengthening the rights of UE citizens and migrant workers – between theory and practice	51
Ada Monika Chudzik Changes of rights and benefits connected with parenthood (entering into force on 2 January 2016)	59
Piotr Dobrowolski Conveyance of the corpse to the academy for research vs. funeral and death grant	67
Małgorzata Szydło-Kalinka The family pension as a benefit directed to the family	78
Beata Samoraj-Charitonow Economic emigration abroad and the breakdown of family ties	88
CASE-LAW	
Gertruda Uścińska Current case law of the European Court Justice – the right to free movement of persons	93
Patryk Kałowski Income Tax Threshold in Poland – Constitutional Tribunal Judgment in case K 21/14	101
BOOK REVIEWS	
Patryk Kałowski Bogusław Jagusiak, Social security of a modern state	117
THE CHRONICLE OF EVENTS	
Stefan Kałucki Direction of family policy evolution in Poland. Conference “Discussions on social security”	121
Kamil Matuszczyk International seminar “The social security institutions of the elderly”	125
NEW PUBLICATIONS	
Hanna Suchenek Review of Polish and foreign new publications	131

Od redaktor naczelnej pisma „Zabezpieczenie Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka”

GERTRUDA UŚCIŃSKA
Instytut Polityki Społecznej UW

Przekazujemy do rąk Czytelników piąty numer Zeszytów Naukowych Zakładu Zabezpieczenia Społecznego Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego *Zabezpieczenie Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka*. Tym razem jego tematem wiodącym są zagadnienia związane z rodziną i polityką rodzinną.

Prezentowany numer czasopisma został przygotowany i opracowany na podstawie ostatnio podejmowanych działań prawnych i o innym charakterze w Polsce oraz w krajach Unii Europejskiej dotyczących zabezpieczenia społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień pracy, migracji, demografii i rodziny.

W dziale *Studia i Problemy* autorzy podejmują ważne zagadnienia teoretyczne, prawne i praktyczne dotyczące pracy, demografii i rodziny. Rozpoczyna je artykuł podejmujący zagadnienia pracy jako ryzyka ubezpieczeniowego. W tekście zawarto rozważania dotyczące definicji ryzyka, wypadku przy pracy oraz nagłości zdarzenia wypadkowego i jego przyczyn zewnętrznych. Kolejny tekst odnosi się do problematyki funkcjonowania polskiej polityki społecznej w aspekcie jej skuteczności łagodzenia współczesnych negatywnych trendów demograficznych.

Kontynuację problematyki demograficznej zawarto w tekście poświęconym reakcji władz politycznych na kryzys demograficzny w Polsce. Zaprezentowano w nim program „Rodzina 500 Plus”, którego celem ma być dostarczenie impulsu prokreacyjnego rodzinom w postaci wsparcia finansowego z tytułu posiadania i wychowania dzieci od urodzenia do osiągnięcia przez nich 18. roku życia. W artykule dokonano porównania deklarowanych politycznie celów tego programu z zapisami prawnymi zawartymi w Konstytucji RP oraz celami społecznej gospodarki rynkowej.

W nawiązaniu do współczesnych działań na rzecz rodziny w kolejnym artykule przedstawiono rozwiązania wobec rodziny, jakie tworzone są na poziomie akademickim w Uniwersytecie Warszawskim.

W części *Prace Badawcze i Informacyjne* zaprezentowano informacje o aktualnych badaniach europejskich prowadzonych w zakresie praw obywateli UE i pracowników migrujących, nowych przepisach o zasiłkach i rencie rodzinnej oraz o wpływie czasowych migracji zagranicznych na więzi rodzinne.

Ważnym działem naszego czasopisma naukowego jest analiza orzecznictwa, w którym prezentowane są wyroki sądów polskich i europejskich z zakresu zabezpieczenia społecznego i ich wpływ na praktykę stosowania prawa zabezpieczenia społecznego (dział *Orzecznictwo*). W tym numerze prezentowana jest analiza orzecznictwa podejmującego sprawy dotyczące prawa do swobodnego przemieszczania się i ochrony socjalnej.

Jak zwykle przybliżamy i oceniamy pozycje literatury z obszaru zabezpieczenia oraz publikujemy informacje o nowych książkach, a także artykułach publikowanych w czasopismach naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem wydawnictw zagranicznych (działy *Recenzje i Nowości Wydawnicze*).

Nie zapominamy także o różnych konferencjach, debatach i spotkaniach, na których porusza się i dyskutuje o aktualnych problemach z zakresu zabezpieczenia społecznego. W dziale *Kronika Wydarzeń* zamieszczamy informacje o takich spotkaniach i sprawozdania z ich przebiegu.

Zachęcamy do współpracy studentów, doktorantów i wyższą kadram akademicką uczelni polskich i zagranicznych do publikowania w kolejnych numerach czasopisma. Jednym z najbliższych będzie numer dotyczący skutków dla zabezpieczenia społecznego czy szerzej dostępu do rynku pracy, swobody przepływu osób i usług wynikających z Brexitu.

Foreword by the General Editor of the Journal „Social Security. Theory. Law. Practice”

GERTRUDA UŚCIŃSKA

The Institute of Social Policy of the University of Warsaw

We are glad to present the fifth issue of the Journal issued by the Social Security Department, University of Warsaw, entitled “*Social Security. Theory. Law. Practice*”, which covers in its scope the theoretical, legal and practical aspects of social security. The present issue devotes its attention to family and social policy.

As with the previous issues, the presented content is the result of the engagement and research work done by students, graduates, scholars and Ph.D. students interested in social security law and practice and working within related academic fields. The current issue places particular emphasis on the topics related to demographics and to migration, family, and social policy.

The *Studies and Problems* section includes important theoretical and legal discussions in the field of demographic analysis and the studies on work and family as key aspects of social security and social policy. It begins with an article on work as an element of insurance risk in social security. The article examines the concept of risk and talks about accidents at work in terms of their occurrence, timing and consequences.

Next article attempts to address the question to what extent current social policy in Poland tackles the negative demographic trends. Likewise relating to demographic changes and to the response of Polish authorities to new trends is the article on the lately adopted social aid programme “500 Plus” addressed to all families with children. The aim of the wide-scale programme is to help the families and facilitate the upbringing children before they reach 18. The author offers a comprehensive legal analysis of the new social policy instrument in the light of Polish constitution alongside the considerations of the economic aspects of its operation.

The solutions aimed at helping families at the University of Warsaw are discussed in the subsequent text, which continues the general topic of measures adopted in demographic and family policy.

The subsequent section, *Research and Information*, presents up-to-date information on current research work conducted in the EU and discusses new legal solutions and current debates in the field of social rights of migrant workers, family pensions, and the impact of temporary economic migration on families.

Recent case law is an important part of the content of our Journal. The *Case Law* section provides information on judgments impacting social security law in Poland and in Europe; in the present issue, the section concentrates on the freedom of movement of workers and their social protection.

To fulfill the task of informing students and scholars, the *Reviews* and *New Books* sections as usual inform on new titles (both books and articles in academic journals) in the field, with a due focus on foreign titles. Considering the dissemination of knowledge and information, this section is an important element of our project.

The *Recent Events* section includes various kinds of information on the projects, conferences, decisions and debates in the field of social security. It reports on those recent events providing a brief coverage of the topics and problems discussed therein.

The present Journal welcomes cooperation with students, experts and scholars working in the field of social security in Poland and abroad. We aim at integrating the European community of people interested in social security policies and schemes and researching their legal and social aspects. We invite commentaries, proposals and contributions in our hope to develop and further improve our academic Journal.